

З археологічних розкопок, проведених в 60-х роках ХХ століття, відомо, що з прадавніх часів територію Красноокнянського району заселяли різні народи. Так, на околиці с. Федосіївка виявлено рештки поселення трипільської культури (4-3 тисячоліття до н.е.), на території с. Дубове знайдено поселення доби бронзи та раннього заліза (2-1 тисячоліття до н.е.), біля с. Орлівка, на березі р. Ягорлик та с. Новокрасне виявлено рештки стоянки пізньопалеолітичного часу (13 тис. років тому), недалеко від с. Довжанка – стоянку доби мезоліту (13-8 тис. років тому) та кургани бронзового віку, поселення черняхівської культури (2-6 століття н.е.).

Окни засновуються в останній чверті ХVІІІ століття. Назва села походить від молдавського „окни” – що означає джерело, струмок, що не замерзає взимку. Через всю територію району проходить середньо-сарматський горизонт, який вклинюється на поверхню у вигляді джерел. Територія багата на такі джерела, які виходили на поверхню і досягали у діаметрі 6-7 метрів. Більшість цих джерел було закрито у 1812-1830 роках (в рамках боротьби з руйнуваннями схилів та їх подальшої забудови). В 1973 році було закрите джерело, яке било у висоту на 6 метрів. Зимомою можна спостерігати цікаве явище, - під час сильних морозів вода у річці Ягорлик парує, оскільки її температура вища за нульову.

Центр району – смт Красні Окни (з 2016 року Окни) розташоване на р. Ягорлик (притока Дністра), яка бере початок на території Бирзули (Котовськ).

Приблизно по території сучасного району у ХІV-ХVІІІ століттях проходив кордон так званого «Дикого поля». На північному-заході існувала цивілізація, на південному сході – безкраї степи та кочівники.

За переказами, саме в Гайдамацькому лісі, під селом Антонівкою, переховувались та збирались з силами гайдамаки, що брали участь у повстанні під проводом Максима Залізняка та Івана Гонти.

Боротьба подільського селянства проти кріпосництва на початку ХІХ століття тісно пов'язана з ім'ям легендарного Устима Кармалюка. Він мав тісний зв'язок з бідняцькою частиною населення, перебував із своїми товаришами в Чорному лісі, на околицях с. Чорна під час своїх переходів од Молдавії.

На жаль, в історичній літературі немає точної дати заселення. Лише в одному із документів, датованому 1779 роком, є згадка про існування 41 поселення, які сплачували податок в Дубосарське воєводство.

Більш вірогідні відомості про Окни можна зустріти в документах за 1791 рік.

В 1791 році, після укладання Яського договору, Лівобережна Україна була звільнена від турецько – татарського гноблення. Родючі землі між Південним Бугом і Дністром Катерина ІІ щедро роздавала поміщикам, духовенству, офіцерам та воїнам російської армії, які відзначились в російсько - турецьких війнах. В результаті трьох поділів Польщі польські магнати теж змушені були залишити українські землі – „торгові ворота” Сходу із Заходом.

Перші поселенці (35 сімей) в Окнах були із Подільської губернії, які втекли від кріпацтва і поселилися на березі р. Ягорлик, - молоді сім'ї Ружанські, Ярмоловичі, Веселовські, Усатюки, які збудували свої землянки по нинішніх вулицях Леніна та Гагаріна. Саме так розповідали старожили.

На цей час село входило до Ананьївського повіту і називалось „молдавським”. Через 2 роки в селі проживало уже 238 чоловік, серед яких чимало було українців, молдован, поляків.

З 1795 року село ділиться на дві частини річкою Ягорлик: одна частина входить в Подільську губернію, друга – до Ананьївського повіту Херсонської губернії.

Великі землеволодіння на нашій території мали родини Любомирських (с. Любомирка (нині Котовський район), с. Чорна). Друга частина входила до Ананьївського повіту Херсонської губернії (154 жителі). Херсонська сторона - власність генерала Струдзе в 12 тисяч десятин землі. Ця частина в 1842 році передана у власність князю Гагаріну, як посаг за дочку Струдзе. Саме у цей час будується Гагарінський будинок, нині адміністративне приміщення, де розташовуються різноманітні установи. Саме для будівництва цього палацу було засипано щебенем та мішками з вовною великі джерела на місці сьогоденної площі 8 Березня, біля східців.

В 1923 році утворено Красноокнянський район (з 2016 року Окнянський р-н).

З 12 жовтня 1924 року по 2 серпня 1940 року Красноокнянський район входив до Молдавської Автономної Радянської Соціалістичної Республіки. Після приєднання Бессарабії до Радянського Союзу, Красноокнянщина повернулася до складу Одеської області.

В 1941 розпочалася страшна війна. Одразу чоловіків 1910 і 1918 років народження мобілізували до армії, покликані були також і жінки військових професій.

В перший день війни льотчик О. Покришкін на боротьбу з ворогом піднявся в повітря з Маяківського військового аеродрому. 22 червня 1941 року вступив в запеклий бій з німецько-фашистськими загарбниками командир танка Т-34, житель Красних Окон, М. Крець. В боях під Ростовом, Сталінградом, на Курській дузі, на підступах до Кенігсберга громив ворога вчитель з Красноокнянщини, командир взводу морської піхоти, а потім мотострілецького батальйону А. Швець, нагороджений орденами Олександра Невського, Вітчизняної війни I ступеня та медаллю „За відвагу”. Красноокнянці: гвардії капітан Зюльковський В.П., старший лейтенант Канський В.Є., старший сержант Міллер П.К., командир партизанського загону на Чернігівщині Каленик М.Є. за бойові заслуги удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

В пам'ять про героїчне минуле краю в районі споруджено 18 меморіалів, 27 пам'ятників та обелісків, останки загиблих воїнів поховані в 25 братських та 2 одиночних могилах.

В знак глибокої подяки воїнам – визволителям їхніми іменами названі вулиці селища – імені лейтенанта В.Д.Терехова, який загинув 2 квітня 1944 року при визволенні Красних Окон, та імені генерал – лейтенанта І.М. Манагарова, командуючого 53 армією – визволительки Красноокнянщини.

